

PWYLLGOR	PWYLLGOR LLYWODRAETHU AC ARCHWILIO
DYDDIAD	29 Medi2026
TEITL	GWEITHREDU PENDERFYNIADAU'R PWYLLGOR
PWRPAS YR ADRODDIAD	CYFLWYNO DIWEDDARIAD AR WEITHREDU PENDERFYNIADAU BLAENOROL Y PWYLLGOR
AWDUR	DEWI MORGAN, PENNAETH CYLLID
GWEITHREDIAD	ER GWYBODAETH

1. CYFLWYNIAD

- 1.1 Pwrrpas yr adroddiad yma yw rhoi amlinelliad o sut mae adrannau'r Cyngor wedi ymateb i benderfyniadau'r Pwyllgor Llywodraethu ac Archwilio, fel bod modd i'r aelodau gael sicrwydd fod eu penderfyniadau yn cael sylw.
- 1.2 Mae hyn yn cyfrannu at roi sicrwydd i'r aelodau fod trefniadau llywodraethu'r Cyngor yn gweithredu'n effeithiol.
- 1.3 Mae'r eitem hon yn gyfle i holl aelodau'r Pwyllgor Llywodraethu ac Archwilio ystyried y penderfyniadau a wnaed. Lle mae'r gweithrediad wedi ei gwblhau, neu le nad oedd gweithrediad pellach yn angenrheidiol, mae'r llinell yn cael ei dynnu o'r tabl ar ôl i'r Pwyllgor ystyried y mater.

TAFLEN WEITHREDU

2. Penderfyniadau ers sefydlu'r Cyngor Newydd (Mai 2022)

Cyfarfod 16 Ionawr 2025

Eitem:	Penderfyniadau / Arsylwadau:	Gweithrediadau:	Swyddog Cyfrifol:	Diweddariad neu Ddyddiad Cwblhau:	Gellir ei dynnu o'r Daflen Weithredu?
ADRODDIADAU ARCHWILIO CYMRU - 'CYNALIADWYEDD ARIANNOL LLYWODRAETH LEOL' AC 'ADOLYGIAD O GYNALIADWYEDD ARIANNOL – CYNGOR GWYNEDD'	• Derbyn yr adroddiad Cenedlaethol a Lleol • Derbyn ymateb y Cyngor i'r argymhellion	Yn dilyn derbyn cefnogaeth a chanllawiau CIPFA, Rhaglen Waith yr ymateb i'w gyflwyno i'r Pwyllgor erbyn Mawrth 2026 Adroddiadau Perfformiad fydd yn cael eu cyflwyno i Bwyllgorau Craffu i arddangos bod y gofynion statudol yn cael eu cyfarch	Pennaeth Cyllid	Mae argymhellion yr adroddiad wedi eu hystyried wrth adolygu'r Cynllun Ariannol Tymor Canolig. Bydd hwnnw yn cael ei adolygu dros y misoedd nesaf a bydd diweddariad i'r CATC yn cael ei gyflwyno i gyfarfod Hydref 2026 o'r Pwyllgor, fydd yn mynd i'r afael â materion sy'n weddill.	Na

Cyfarfod 15 Ionawr 2026

Eitem:	Penderfyniadau / Arsylwadau:	Gweithrediadau:	Swyddog Cyfrifol:	Diweddariad neu Ddyddiad Cwblhau:	Gellir ei dynnu o'r Daflen Weithredu?
POLISI LLEIHAU TRETH CYNGOR O DAN ADRAN 13A(1)(C) O DDEDDF CYLLID LLYWODRAETH LEOL 1992	• Derbyn yr adroddiad gan nodi'r sefyllfa a'r risgiau perthnasol • Croesawu penderfyniad y Cabinet i gymeradwyo'r Polisi • Croesawu bod y Polisi o dan adolygiad parhaus a bod modd i'w addasu wrth i unrhyw newidiadau deddfwriaethol neu newid mewn amgylchiadau gael eu cyflwyno.	Ail eirio paragraff 3.3 atodiad 2 – Asesiad Effaith Cydraddoldeb i atgyfnerthu'r datganiad Ychwanegu twristiaeth gynaliadwy fel maes blaenoriaeth i baragraff 4.5, Adroddiad Cabinet	Pennaeth Cyllid Cynorthwyol – Cynaliadwyedd a Datblygiadau, Rheolwr Trethi	Bydd y pwyntiau hyn yn derbyn ystyriaeth wrth adolygu'r Polisi	Na – angen ei gadw tan fydd y Polisi wedi cael ei adolygu'n ffurfiol

Cyfarfod 3 Chwefror 2026

Eitem:	Penderfyniadau / Arsylwadau:	Gweithrediadau:	Swyddog Cyfrifol:	Diweddariad neu Ddyddiad Cwblhau:	Gellir ei dynnu o'r Daflen Weithredu?
MATERION BRYS	Pryder nad oes capasiti digonol gan yr Uned Archwilio Mewnol i gwrdd â disgwyliadau'r Cyngor	• Derbyn adroddiad gan y Pennaeth Cyllid yn amlygu'r sefyllfa a'r risgiau posib. • Angen sicrwydd bod y gwaith sydd angen ei gyflawni gan Archwilio Mewnol yn parhau i fod o safon uchel	Pennaeth Cyllid	Mae'r gwasanaeth wedi bod yn llwyddiannus yn penodi prentis sydd wedi cychwyn gyda'r gwasanaeth ddiwedd Gorffennaf. Mae'r Pennaeth Cyllid wedi derbyn data cymharol erbyn hyn a bydd yn trafod gwneud bid am adnoddau ychwanegol gyfer 2027/28 gyda'r Aelod Cabinet, gan fod y cyfnod cyflwyno bidiau wedi cychwyn ym mis Medi. Gan ein bod rhagweld setliad gwael ar gyfer 2027/28 mae'r tebygolrwydd o lwyddiant yn isel.	Na

CYLLIDEB 2026/27	• Derbyn yr adroddiad gan nodi'r cynnwys • Derbyn priodoldeb ariannol y cynigion a'r risgiau perthnasol • Cyflwyno sylwadau o'r drafodaeth i'r Cabinet eu hystyried wrth drafod a chymeradwyo Cyllideb 2026/27 yn eu cyfarfod 10/02/26 • Diolch i'r Adran Cyllid am y gwaith trylwyr o baratoi'r Gyllideb • Sefyllfa gorwariant yn bryderus • Pryder bod y gronfa wrth gefn yn lleihau – croesawu ymarferiad cynhaefu	Rhestr bidiau cyfalaf - cynllun i ymestyn maes parcio Ysgol y Faenol. Cais gan yr Aelod Lleol am fanylion pellach ynglŷn â rhesymau dros lithrad amser (dyddiad gwreiddiol 2021) a'r costau ynghlwm â'r llithriad - Awgrym i gyflwyno gwybodaeth am dreth y Cyngor mewn gwerth ariannol (£) yn hytrach na chanran (%) yn unig - Datganiad y Swyddog Cyllid 'anochel bod y gyllideb yn cynnwys elfen o risg o ragdybiaethau' ... a oes cynlluniau mewn lle petai ostyngiad yng nghasgliadau premiwm tai, ond cynnydd yn y galw am adeiladu tai?	Pennaeth Cyllid	Y gyllideb wedi ei chyflwyno i'r Cabinet ar 10 Chwefror, a wedi ei chymeradwyo gan y Cyngor Llawn ar 5 Mawrth. Ysgol y Faenol – gweler y daflen weithredu penderfyniadau ar gyfer cyfarfod 9 Gorffennaf 2026 isod. Bydd fformat yr adrodd yn cael ei ystyried pan cyflwynir adroddiad Cyllideb 2027/28. Mae cynlluniau ar gyfer y posibilrwydd o ostyngiad yn yr incwm Premiwm yn cael eu hystyried wrth adolygu'r Cynllun Gweithredu Tai.	Na
CYLLIDEB 2026/27 (parhad)	Cynlluniau datblygu / gwella darpariaethau Cartrefi Preswyl yng		Pennaeth Cynorthwyol –	Mae'n gynamserol cyflwyno diweddariad ar adroddiad Housing LIN	Na

Eitem:	Penderfyniadau / Arsylwadau:	Gweithrediadau:	Swyddog Cyfrifol:	Diweddariad neu Ddyddiad Cwblhau:	Gellir ei dynnu o'r Daflen Weithredu?
	Ngwynedd - cais i ganfyddiadau ymchwiliad Housing LIN Cymru gael ei gyflwyno i'r Pwyllgor		Busnes a Chomisiynu	Cymru i'r cyfarfod hwn. Disgwylir i'r adroddiad gael ei ystyried gan y Tîm Arweinyddiaeth ym mis Hydref ac, yn amodol ar hynny, gan y Cabinet ym mis Tachwedd. O ganlyniad, bwriedir cyflwyno diweddariad i'r Pwyllgor yn y cyfarfod cyntaf sy'n dilyn y camau hynny.	

Eitem:	Penderfyniadau / Arsylwadau:	Gweithrediadau:	Swyddog Cyfrifol:	Diweddariad neu Ddyddiad Cwblhau:	Gellir ei dynnu o'r Daflen Weithredu?
ADRODDIADAU ARCHWILIO CYMRU - LLETY DROS DRO, ARGYFWNG HIRDYMOR?	- Derbyn Adroddiad Cenedlaethol Archwilio Cymru - Derbyn ymateb sefydliadol y Cyngor i'r argymhellion; - A1 Gwerth am arian -- A2 Cynllunio ar gyfer Atal A3 Gweithio mewn Partneriaeth - Croesawu'r gwaith da sydd yn cael ei wneud gan yr Uned Ddigartrefedd - Cais am adroddiad yn rhoi diweddariad ar y gwaith peilot sydd yn cael ei wneud gan y Cyngor i ryddhau tai gwag yn ôl i ddefnydd - Derbyn diweddariad ar gynnydd y cynllun ymateb sefydliadol	- Cais am adroddiad yn rhoi diweddariad ar y gwaith peilot sydd yn cael ei wneud gan y Cyngor i ryddhau tai gwag yn ôl i ddefnydd - Derbyn diweddariad ar gynnydd y cynllun ymateb sefydliadol	Pennaeth Cyllid Rheolwr Digartrefedd a Chefnogaeth, Pennaeth Cynorthwyol Busnes	Yn unol ar drefn newydd bydd cynnydd ar yr ymateb sefydliadol yn cael ei gyflwyno l'r Pwyllgor ar ôl dyddiad cytunedig cwblhau'r gwaith ym Mawrth, 2027.	Na

Cyfarfod 21 Mai 2026

Eitem:	Penderfyniadau / Arsylwadau:	Gweithrediadau:	Swyddog Cyfrifol:	Diweddariad neu Ddyddiad Cwblhau:	Gellir ei dynnu o'r Daflen Weithredu?
CYFRIFON TERFYNOL 2025/26 - ALLDRO REFENIW	Derbyn yr adroddiad a nodi'r risgiau perthnasol	- Gwahodd Penaethiaid yr Adrannau hynny sydd yn gorwario i'r Pwyllgor i adrodd ar y gorwariant - Bod adroddiad yn cael ei gyflwyno i'r pwyllgor ar gostau cyfreithiol Erthygl 4	Pennaeth Cyllid	Bydd yr adroddiadau hyn yn cael eu rhaglennu yn ystod y flwyddyn fel sy'n briodol.	Na
CYNNYRCH ARCHWILIO MEWNOL	Derbyn yr adroddiad a chefnogi'r gweithrediadau sydd eisoes wedi eu cytuno gyda'r gwasanaethau perthnasol – cais penodol i ailymweld a threfniadau Fflyd Defnydd Tanwydd.	Derbyniwyd yn ddiwrthwynebiad	Rheolwr Archwilio	Mae diweddariad wedi ei gynnwys fel eitem ar raglen y cyfarfod yma.	Gellir

Eitem:	Penderfyniadau / Arsylwadau:	Gweithrediadau:	Swyddog Cyfrifol:	Diweddariad neu Ddyddiad Cwblhau:	Gellir ei dynnu o'r Daflen Weithredu?
	• Galw materion Cludiant Ysgolion, Clybiau Brecwast a Threfniadau Tân gerbron y Gweithgor Gwella Gwasanaeth i gael edrych yn fanylach ar y pryderon • Enwebu Rhys Parry (Cadeirydd) Dewi Lewis (Is-gadeirydd) ynghyd a'r Cynghorwyr Richard Glyn, Menna Baines ac Ioan Thomas fel aelodau ar y Gweithgor • Bod adroddiad ar Reolaeth Categori – Amgylchedd i'w gyflwyno i'r Pwyllgor				

Eitem:	Penderfyniadau / Arsylwadau:	Gweithrediadau:	Swyddog Cyfrifol:	Diweddariad neu Ddyddiad Cwblhau:	Gellir ei dynnu o'r Daflen Weithredu?
ADRODDIADAU ARCHWILIO CYMRU	• Derbyn yr adroddiadau cenedlaethol • Derbyn ymateb y Cyngor i'r argymhelliad yn adroddiad Y Blociau Adeiladu? Cynllunio Cyfalaf mewn Cynghorau yng Nghymru – 'Dylai cynghorau adolygu eu trefniadau cynllunio cyfalaf er mwyn nodi a gweithredu cyfleoedd i wella'.	Cais i gyflwyno Cynllun Rheoli Asedau i'r Pwyllgor	Uwch Reolwr Gweithredol	Bydd diweddariad yn dilyn adolygiad o'r Cynllun Rheoli Asedau, yn ystod 2026/27.	Na
DIWEDDARIAD ADRODDIAD ARCHWILIAD ARBENNIG - GOFAL CARTREF	• Derbyn a nodi'r cynnydd i drefniadau Gofal Cartref y Cyngor • Bod angen diweddariad pellach ymhen 6 mis ar gynnydd	Derbyniwyd yn ddiwrthwynebiad	Pennaeth Cynorthwyol – Busnes a Chomisiynu	Diweddariad pellach mewn chwe mis (Ionawr 2027)	Na

Eitem:	Penderfyniadau / Arsylwadau:	Gweithrediadau:	Swyddog Cyfrifol:	Diweddariad neu Ddyddiad Cwblhau:	Gellir ei dynnu o'r Daflen Weithredu?
	a llwyddiant y rhaglen waith • Bod angen edrych ar gysoni cyflogau ar draws pob sector - hyn yn allweddol os yw Cyngor Gwynedd am barhau i gynnig gofal safonol				

Cyfarfod 9 Gorffennaf 2026

Eitem:	Penderfyniadau / Arsylwadau:	Gweithrediadau:	Swyddog Cyfrifol:	Diweddariad neu Ddyddiad Cwblhau:	Gellir ei dynnu o'r Daflen Weithredu?
GWEITHREDU PENDERFYNIAU'R PWYLLGOR	Derbyn cynnwys yr adroddiad	Bidiau cyfalaf (cynllun ymestyn maes Parcio Ysgol y Faenol) – gwybodaeth lawn i'w gyflwyno cyfarfod Medi 2026	Pennaeth Cyllid	Mae'r llithriad yn y rhaglen wedi deillio o faterion cyfreithiol cymhleth i allu cwblhau y prosiect hwn. Yn sgil buddsoddiad cyfalaf i foderneiddio Ysgol y Faenol a chynyddu capasiti'r ysgol i 315 o ddisgyblion, ynghyd ag adleoli Canolfan Penrhosgarnedd i rannu safle gyda'r ysgol a darparu cyfleuster newydd at ei defnydd, cynyddodd y gofynion o ran darpariaeth parcio yn sylweddol o gymharu â'r cynlluniau gwreiddiol. O ganlyniad, bu angen datblygu cynllun estynedig ar gyfer	Gellir

				darparu mwy o leoedd parcio ar y safle a sicrhau cyllid ychwanegol ar gyfer y gwaith hwn. Cyflwynwyd bid corfforaethol llwyddiannus i gynyddu'r gyllideb gyfalaf er mwyn galluogi'r ddarpariaeth ychwanegol hon. O ran costau'r llithriad, mae'r cynnydd yn ymwneud yn bennaf â'r buddsoddiad ychwanegol sydd ei angen i ddarparu'r maes parcio estynedig a'r gwaith cysylltiedig. Mae gwaith dymchwel hen Ganolfan Penrhosgarnedd a chreu'r maes parcio newydd wedi bod yn mynd rhagddo ers mis Mehefin 2026, a rhagwelir y bydd y prosiect yn cael ei gwblhau erbyn Ionawr 2027.	
--	--	--	--	--	--

DATGANIAD LLYWODRAETHU BLYNYDDOL CYNGOR GWYNEDD A'R GYFER 2025/26	• Derbyn addasiad i gynnydd sgôr tebygolrwydd (o 3 i 4) yn y risg Ymgysylltu • Derbyn y Datganiad Llywodraethu Blynyddol (drafft) • Cymeradwyo'r Datganiad, ac argymhell fod Arweinydd y Cyngor a'r Prif Weithredwr yn ei arwyddo	• Cynnwys yn y rhaglen waith bod Cadeirydd y Pwyllgor Llywodraethu ac Archwilio yn cael gwahoddiad i fynychu'r Grŵp Asesu Trefniadau Llywodraethu pan yn berthnasol • I ystyried ail sgorio maes Cyfreithlondeb yn dilyn achos llys diweddar. Angen ychwanegu cymal at achos Erthygl 4 yn y datganiad • I ystyried rhannu risgiau maes Cyllid yn ddau gategori ar wahân 'Gorwariant yn sgil tan gyllido neu diffyg rheolaeth ariannol' i a) Gorwariant yn sgil tan gyllido b) diffyg rheolaeth ariannol' • Cyfeiriad at adolygiad mewnol i wella trefniadau casglu Treth	Pennaeth Cyllid	• Mae Arweinydd y Cyngor a'r Prif Weithredwr wedi arwyddo'r Datganiad ac mae wedi ei gynnwys gyda'r Datganiad o Gyfrifon terfynol fel eitem ar wahân ar raglen y Pwyllgor. • Mae gwahoddiad i'r Cadeirydd wedi ei drafod yng nghyfarfod y Grŵp Llywodraethu ar 21 Medi • Mae'r sgôr risg Cyfreithlondeb wedi ei ystyried gan y swyddogion perthnasol yng nghydestun y trefniadau llywodraethu sydd yn eu lle i warchod rhag aelodau neu swyddogion yn mynd ati'n fwriadol i dorri'r	Na

		Cyngor – cais am ddiweddariad i'r Pwyllgor - Cynllun Prentisiaethau - cais am adroddiad fyddai yn cynnwys gwybodaeth am lwyddiant y cynllun. Angen sicrwydd bod y cynllun yn cyfrannu at gynlluniau'r gweithlu i'r dyfodol. - Cais i'r Swyddog Monitro fynychu'r cyfarfodydd		gyfraith, sef y disgrifiad o'r risg yma. - Diweddariad i'r pwyllgor ar welliannau trefniadau casglu treth Cyngor - Cyflwyno adroddiad am lwyddiannau cynllun prentisiaethau.	
HUNANASESIAD CYNGOR GWYNEDD 2025/26	Derbyn adroddiad drafft 2025 / 2026 o HUNANASESIAD CYNGOR GWYNEDD	- Bod cynnwys yr hunanasesiad yn dda, ond bod lle i wella - Angen gosod cyfeiriad at heriau cyfreithiol y mae'r Cyngor yn agored iddynt - Datblygiad Polisi Cludiant Addysg yn 'cael ei ddatblygu': risg y bydd yr	Rheolwr Gwasanaeth Cefnogi Busnes y Cyngor / Swyddog Gweithredol Tîm Arweinyddiaeth	Bydd y Pwyllgor hefyd yn cael cynnig sylwadau / argymhellion i'r adroddiad drafft terfynol ym mis Hydref cyn cyflwyno i'r Cabinet yn mis Tachwedd ac i'r Cyngor Llawn yn mis Rhagfyr 2026. Cyflwynir drafft o'r ddogfen honno i'r Pwyllgor yn ei gyfarfod ym mis Hydref.	Na

		oediad yn cael effaith ar bresenoldeb disgyblion ynghyd a gwendidau ymarferol problemau llwybrau bysus ysgol • Cyfeiriad at Ardoll Ymwelwyr yn amlygu bod y penderfyniad wedi ei wneud er nad yw'r cyfnod ymgynggori wedi dod i ben • Angen gwirio'r datganiadau hynny sydd wedi dyddio, e.e., Polisi Iaith wedi ei gymeradwyo ac nid 'allan i ymgynggoriad' • Angen amlygu bod ariannu'r Unedau Trochi Disgyblion yn heriol - angen lobbio			
--	--	--	--	--	--

		i sicrhau bod y Llywodraeth yn ariannu'r Unedau yn llawn • Isadeiledd ardaloedd gwledig Dwyfor a Meirionnydd - nodi her o geisio denu arian i wella'r isadeiledd • Cyflwyno premiwm treth cyngor - nodi her o ymdopi gyda'r gwaith ychwanegol o gasglu a gweithredu'r premiwm. • Gwella trefniadau casglu Treth Cyngor - her o wella perfformiad o gymharu â Chynghorau eraill • Angen cloriannu llwyddiannau addysg ym maes llythrennedd a			
--	--	---	--	--	--

		rhifedd. Beth yw'r her sydd wedi ei osod i gyflawni hyn? • Cynllun Prentisiaethau - angen sicrwydd bod y cynllun yn cyfrannu at gynlluniau'r gweithlu i'r dyfodol. •			
ADRODDIAD AROLYGIAETHAU ESTYN AC AROLYGAETH GOFAL CYMRU	• Derbyn yr adroddiad a nodi'r wybodaeth • Croesawu bod y gwelliannau yn mynd i'r cyfeiriad cywir	• Bod y Pwyllgor yn derbyn diweddariad ar waith y cynllun ymateb i Adroddiad Cyfiawnder Trwy ein Dewrder; i gynnwys diweddariadau ar faterion disgyblu a'r effaith ychwanegol ar staff o ganlyniad i'r ansicrwydd sydd wedi bod ynghylch a'r mater	Cyfarwyddwr Corfforaethol Gwasanaethau Cymdeithasol	Eitem yn y cyfarfod Medi i ddiweddar ar y cynllun ymateb i Adroddiad Cyfiawnder Trwy ein Dewder, gyda nodyn diweddariad parthed a'r materion eraill gan Cyfreithiol.	Gellir

CYD-BWYLLGOR CORFFOREDIG Y GOGLEDD – ENWEBU AELOD LLEYG AR GYFER ISBWYLLGOR LLYWODRAETHU AC ARCHWILIO	Enwebu Dewi Lewis fel Aelod Lleyg Ar Gyfer Is-bwyllgor Llywodraethu Ac Archwilio, Cydbwyllgor Corfforedig Y Gogledd	Cais i'r Cydbwyllgor Corfforedig ystyried trefniant dirprwyo i Aelodau Lleyg fel sydd wedi ei drefnu ar gyfer Aelodau Etholedig	Rheolwr Gwasanaeth Democratiaeth ac Iaith	Barn swyddog monitro y Cyd-bwyllgor Corfforedig y Gogledd: Ni ystyrir ei bod yn briodol i aelod lleyg gael ei gynrychioli gan ddirprwy. Penodir aelodau lleyg ar sail eu sgiliau a'u profiad unigol, ac felly disgwylir iddynt gyflawni eu dyletswyddau'n bersonol. Mae hyn yn wahanol i aelodau etholedig, sydd yn cynrychioli sefydliad ac y gellir, lle bo trefniadau'n caniatáu, eu cynrychioli gan ddirprwy etholedig.	Gellir
---	---	---	--	--	----------------------

3. ARGYMHELLIAD

3.1 Gofynnir i'r Pwyllgor Llywodraethu ac Archwilio:

- Ystyried cynnwys y daflen weithredu uchod a chynnig sylwadau
- Cytuno i dynnu o'r taflenni y materion hynny a nodir fod modd eu dileu.